

Терехова С. І.,
доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри російської мови і літератури
Київського національного лінгвістичного університету

СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ ЧАСОВОЇ РЕФЕРЕНЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Анотація. У статті визначено основні властивості функціонально-семантичного поля часової референції в англійській мові. Дослідження виконано в межах поліпарадигмального підходу. Аналізоване поле є складно структурованим. Його центром є координати *then* (in past) – *now* – *then* (in future). Поле складається з мікрополів теперішнього, майбутнього та минулого часу, які розподілені на тематичні групи за низкою ознак репрезентацій у їхньому складі – статичності / динамічності, тривалості / моментальності, завершеності / незавершеності та інше. Були також охарактеризовані функціонально-семантичні типи часової референції в англійській мові.

Ключові слова: германістика, англійська мова, поліпарадигмальний підхід, функціонально-семантичне поле, референція, репрезентація, час.

Постановка проблеми. Зважаючи на світові процеси інтеграції та глобалізації в суспільстві та збільшення, як наслідок, мовних контактів, у сучасній науці є нагальна потреба в регулярній систематизації та уніфікації мовного матеріалу як продукту функціонування мови в суспільстві. Особливої уваги потребують відносні мовні категорії, експліканти яких здатні змінювати свою семантику і / або функцію під впливом контексту. До таких належить функціонально-семантична категорія референції.

Часова референція розглядається у статті як один із різновидів орієнтаційної референції, до якої, окрім часової референції, також належать її просторовий та особовий види. Ця категорія репрезентована в усіх індоєвропейських мовах у вигляді функціонально-семантичних полів (далі – ФСП) як мовної підсистеми репрезентацій орієнтаційної референції (далі – РОР).

Концептуалізація часової референції в англійській мові різниться наявними вузькоспеціальними та загальновідомими відповідниками, своєю поліпарадигмальністю, можливістю бути зорієнтованою на будь-яку галузь людського життя, значним обсягом і здатністю охопити всі її конкретні вияви, відтворенням сучасного стану концептуального членування, асоціювання та мовної й мовленнєвої актуалізації часових РОР. Їхні історичні хронотопічні моделі, моделі для часових логік, моделі індоєвропейського часу, соціально-філософські напрями та концептуальні схеми, їхнє об'єктивне фізико-математичне підґрунтя універсалізуються та набувають загальнонародного й міжнародного значення як відповідні фрагменти мовних картин світу, структуровані як ФСП, у яких узгоджуються спільні концептуальні та специфічні, національно-культурні їхні характеристики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні десятиліття дедалі більше наукових розвідок із германістики, романістики та славістики зорієнтовано на комплексне вивчення мовних категорій і парадигм мовного матеріалу в межах по-

ліпарадигмального підходу (див. розробки М.А. Холоділової, М.Ю. Авдоніної, Н.І. Жабо, Н.Д. Ткаченко та інших). Актуальності дедалі більше набувають типологічні й перекладознавчі поліпарадигмальні студії (Н.І. Жабо, С.І. Терехова, Ню Чжень та інших учених). В умовах тісних мовних контактів для вичерпного лінгвістичного аналізу необхідним є поєднання суміжних напрямів дослідження як послідовних етапів вивчення мовного матеріалу, що забезпечує поліпарадигмальний підхід.

Джерелами комплексних лінгвістичних студій щодо вивчення складних мовних категорій (до яких належить функціонально-семантична категорія референції), звісно, значною мірою є вузькоспеціальні або, навпаки, загальнолінгвістичні наукові розробки. Переважно вони зосереджуються на вивченні референції, дейксису, анафори як окремих, суміжних категорій мови. Чимало таких досліджень було проведено на матеріалі англійської мови (праці Н.Г. Кірвалідзе, Й.А. Стерніна, А.Е. Левицького, Ch. Fillmore, J. Lyons та інших), німецької (К. Brugmann, K. Bühler та інших), російської (Л.С. Бархударова, О.В. Бондарка, Т.В. Булігіної, О.Д. Шмельова, А.Е. Левицького та інших), італійської (Т.Б. Алісової) та інших мов окремо, менше – у їх з'явленні (праці С.І. Терехової, М.Ю. Авдоніної, Н.І. Жабо). Проте репрезентації референції потребують подальшого комплексного, поліпарадигмального вивчення і в окремих європейських мовах, і в їх з'явленні, зокрема, ті з них, що є на периферії функціонально-семантичного поля та поєднують референційну семантику з номінативною, способу дії та інше. Такі дослідження були проведені на початку ХХІ ст. в з'явленні аспекті на матеріалі української, російської, англійської та французької мов (С.І. Терехова, Н.І. Жабо, М.Ю. Авдоніна, Н.Д. Валєєва). Однак такі розробки, присвячені поліпарадигмальному вивченню референції та її окремих типів у германських мовах, насамперед в англійській, лише розпочали. У цьому плані класичними джерелами й витокими сучасних багаторівневих досліджень референції (у широкому розумінні цього терміна) є загальнолінгвістичні роботи Ю.Д. Апресяна, Н.Д. Арутюнової, О.Є. Кібрика, Й.А. Стерніна, А.А. Уфімцевої, К. Bühler, K. Heger, Ch. Fillmore, J. Lyons, F. Pasierbsky, K. Sennholz, A. Von Stechow, U. Weinreich та інших науковців.

Мета статті – визначити й охарактеризувати основні структурні, семантичні та функціональні ознаки репрезентацій ФСП часової референції в англійській мові.

Виклад основного матеріалу. Структурно-семантичне наповнення ФСП часової референції є фрагментарним і непослідовним, йому властиві антропо- та системоцентричність. Зіставляючи ФСП є відносно сталими, структурно впорядкованими єдностями, що надають відносну характеристику часовим РОР та виражають відношення комуніканта до моменту, періоду, тривалості, частотності, повторюваності / неповторюваності певної дії. Ступінь цієї відносності, окрім інтенційних

параметрів, залежить від лексико-граматичних та особливо функціонально-семантичних можливостей часових РОР, їхніх екзофоричних та інших характеристик. Основними засобами репрезентування часової референції в англійській мові є опозиція РОР “*now – then*” (пор. із: [1, с. 34; 2, с. 97–134]).

Формування аналізованого ФСП часової референції відбувається під впливом загальнонаукових і специфічних галузевих знань, основними з яких є фізико-математичні, природничі, соціальні й так звані релігійні (два останні – щодо календарного циклу). Не менш важливими в процесі формування аналізованої структури є історичний, національно-культурний та етносоціальний фактори впливу. Внаслідок цього часові РОР диференціюються не лише як кореляції час – рух об’єкта, час – непередбачуваність, час – «контейнер», який розподіляє події та дійсність на те, що відбувається в межах певного часового періоду або поза ним, час – субстанція, яка у сприйнятті його людиною спроможна змінювати свої якості [3, с. 31–33]. Його диференційними параметрами також є реальність / віртуальність, статичність / динамічність, відносність / конкретність, означеність / неозначеність та інше.

Досліджуване ФСП відтворює одну з координат комунікації та надає відносну часову характеристику предмету обговорення й виражає стосунок мовця, слухача або третьої особи до моменту, періоду, тривалості, частотності, повторюваності / неповторюваності певної дії. Ступінь цієї відносності не є однаковим для різних умов комунікації. Крім інтенційних параметрів, він залежить від функціонально-семантичних можливостей РОР, їхніх екзофоричних та інших ознак (екзофоричними характеристиками вважаються такі співвідносні вказування на безпосередній референт, за яких інших способів визначення референта не потрібно [4, с. 67]. Фактично, екзофора є одним із недейктивніших різновидів референції). В основу диференціації тематичних груп (далі – ТГ) у складі ФСП часової референції покладено критерій статичності / динамічності (тобто часової необмеженості [5, с. 43, 49]) в його співвіднесеності з *now / then*. У цьому лінійному бінарному протиставленні вбачається суттєва для носіїв англійської мови опозиція “*now – not now*”, тобто актуальний час є домінуючим у свідомості носіїв, тоді як майбутнє / минуле залишаються відносно другорядними, вторинними; їх актуалізація відбувається індивідуально або іноді (за певних умов, важливих для соціальних колективів) – масово під впливом особистісних / колективних цінностей. Це має окремі вияви на рівні складників ТГ.

Основними часовими РОР є прислівники, проте темпоральні та логічні прийменники (термін І.Р. Вихованця) «істотно відрізняються від просторових багатьма ознаками, зокрема модифікацією основного семантичного протиставлення прийменників контактність – дистантність, втрачаючи можливість пов’язуватися з ознакою динамічності, наявністю додаткових семантичних протиставлень, меншою кількістю компонентів та їх семантичною диференціацією» [6, с. 215]. Розвиток мережі прислівникових часових РОР дав змогу визначити не меншу чисельність цих мовних одиниць (МО), ніж просторових РОР. Ознака динамічності в них частково трансформувалася в швидкісні ознаки МО та окрему ТГ «швидко – повільно»; ознака контактності / дистантності збереглася і в головному протиставленні «тепер – тоді»; ознака контактності / дистантності модифікувалася в ознаку одночасності / різночасності явищ [6, с. 216].

Основними показниками часової референції є такі: 1) орієнтативність – це календарні (державні, релігійні, народні, професійні, зодіакальні), картографічні, відносні (орієнтовані на точку відліку) та безвідносні вказування; 2) квантитативність, тобто вказування / невказування на обмеженість ідентифікації [7, с. 3–54] та інші. Відповідно, основним критерієм диференціації часових РОР є порядок відліку та часова співвіднесеність. Серед усіх часових РОР головними є вказування на теперішній, майбутній і минулий час у «чистому вигляді». Їх небагато, вони звичайно мають граматичні форми вираження дієслів (категорії темпоральності, таксису [8, с. 47–58] та інші) і можуть підсилюватися або передаватися окремо контекстуально. Їхній внутрішній структурний розподіл становить ознака статичності / динамічності, а основною синтаксичною репрезентацією є обставина часу, іноді – предикативність.

Поряд із дієсловами статичності та динаміки типовими часовими РОР традиційно визначаються прислівники, рідше – інші проформи [9, с. 228; 10, с. 186], які реалізують прислівникову часову референцію, визначають об’єктивне, суб’єктивне або суб’єктивно-об’єктивне співвідношення моменту говоріння та моменту (ширше – часу), про який ідеться у висловленні [11, с. 103–263; 12, с. 54–62]. Суб’єктивність у цьому випадку не обов’язково є виявом викривленого світосприйняття й безпосередньо часової референції: в англійській мові наявні вторинні номінативні РОР, утворені переважно на основі асоціативних ознак (сталі вислови метафоричного, метонімічного, порівняльного та інших типів образності). Найчастотнішим типом асоціювання для англомовних реципієнтів є, передусім, опозитивний, антонімічний тип асоціювання, наприклад: *back – front, front – back, forward – backward, near – far, here – there, past – present, present – future, past, fast – slow* та інші [13; 14].

У неприслівникових реалізаціях вказівний компонент семантики РОР представлений, так би мовити, нашарованим на первинну частиномовну семантику (предметність, ознаку якості та інше). Такі РОР є найбільш поширеними в англійській мові. Вони фактично являють собою РОР змішаної (вказівної або вказівної та невказівної) семантики. Їм переважно відведена обставинна або присудкова синтаксична функція (головного члена безособового речення). Своєрідним конкретизатором часової референції є РОР аспектуальності – вказування на швидкість, тривалість, завершеність дії та інше.

У складі досліджуваного ФСП були визначені: 1) традиційні часові РОР, співвідносні з реальним часом і точкою відліку «тепер – тоді» (*now, then, at the moment* та інші), часові РОР, співвідносні з теперішнім (*today, afternoon, daytime, nowadays, this year* та інші), часові РОР, співвідносні з минулим (*yesterday, last week, the day before, previously, afterward(s)* та інші), часові РОР, співвідносні з майбутнім (*tomorrow, next morning, in the future, further* та інші), віртуальні часові РОР (*in paradise, to hell, in the Wonderland, in the womb of time* – «у невідомому, невизначеному майбутньому», *at heart* – «у глибині душі» та інші); 2) нетрадиційні часові РОР: безвідносні часові РОР (*it was growing dark, the dusk night was falling, the day was drawing to a close* у значенні «наставав вечір»; *more or less continuatively, continually to a certain extent; at random; sporadically; inimitably, inconsistently, inconstantly, changeably, chaotically* та інші), граничні часові РОР (*ever, never, always, usually, as usual* («завжди, звичайно»), *constantly, continually, permanently, invariably* («позачасно, постійно»), *regularly, habitually* та інші) [15; 16, с. 196–298].

Загальною особливістю вживання прислівників часової референції в англійській мові є їх типове розміщення на початку або в самому кінці речення; зважаючи на сталий прямий порядок слів у реченні, перевага надається позиції в самому кінці речення за наявності імперативу та у фразах з *till*. Це стосується *afterwards, eventually, lately, now, recently, soon, then, today, tomorrow, at once, since then, till* + указування на час та інше. У складних реченнях та інші можуть стояти після допоміжного дієслова [17, с. 55–56].

В основі диференціації складників ФСП часової референції лежать ознаки статичності / динамічності та співвіднесеності з часом (майбутнім, минулим, теперішнім). Складна сегментно-ярусна структура поля оформлюється навколо центральних РОР англ. “*then*” (тоді, в минулому) – “*now*” (тепер) – “*then*” (тоді, в майбутньому), які водночас є домінантами ТГ мікрополя статичності в часі. Мікрополе динамічності в часі оформляється навколо прислівників і прислівникових РОР прямого напрямку в часі англ. *from now – till then*, які структурують поле.

Серед типів часових РОР особливо репрезентативно розгалуженими є такі: а) дейктичний тип РОР конкретного або відносного часу первинної номінації (окремі та переважно англійські поєднання референції до статичного й динамічного часу); б) анафоричний тип РОР контекстуально співвідносної часової семантики (меншою мірою первинної номінації); в) календарні РОР; г) вторинні, або опосередковані, РОР змішаного референційного типу, утворені на основі семантики способу дії, міри та ступеня. Ступінь вияву референційності в наведеній послідовності зменшується від власне дейктичних МО до МО змішаної (вказівної та невказівної) семантики. До того ж повторне, емфатичне та підсилювальне вживання таких РОР, як правило, приводить до зниження дейктичності та зміни типової синтаксичної функції обставини часу на обставину способу дії, оскільки це є умовою актуалізації референційної семантики (у вузькому значенні терміна) та породження на її основі семантичних переносів. Анафоричні відношення не є дуже поширеними в досліджуваному ФСП. Їхніми типовими синтаксичними репрезентаціями є функції означення, обставини способу дії та часу. Інші типи референції серед часових РОР представлені непослідовно; їхня специфіка визначається індивідуально в кожній ТГ.

Деякі типи часових РОР, утворені на основі найпоширенішого дейктичного типу МО, в англійській мові репрезентовані як «відсилання до певного часу, співвідносного з іншим моментом або часовим періодом», найчастіше – з моментом говоріння [18, с. 2]. Проте часова референція, виражена прислівниками, певно, не може повністю збігатися з темпоральною співвіднесеністю, пор. із: [19, с. 62]; часові прислівники та проадвербіальні [20, с. 247] сполучення, підкріплюючи темпоральну семантику дієслів та іменників, надають дещо конкретизовану, додаткову інтенційну семантику уточнення. У мові такими є не лише власне часові прислівники, а й прислівники вторинних часових ознак: швидкості та порядку, частотності, повторюваності / однократності дії, періодичності, прискорення, точки відліку (початку, кінця), постійності, тривалості дії, віддаленості / наближення в часі, одночасності, вікової належності або тривалості життєдіяльності, процесу, прямої / зворотної послідовності / непослідовності, конкретизованості (тижневої, річної, сезонної), упорядкованості / хаотичності [21, с. 18–31; 22, с. 201–209 та інші], про що свідчить наявний мовний матеріал. Особливого значення

аналізованим РОР надає часове обмеження дії (лімітованість), яка в англійській мові підкріплюється граматичними часами продовженої, перфектної та перфектно-продовженої дії. Тож на фоні традиційної диференціації часових РОР на теперішнє, майбутнє та минуле прислівники часової референції диференціюються й за іншими семантичними ознаками якості дії, яку вони характеризують. Додатковими умовами їх формування потенційно є параметри автокомунікації [23, с. 228–241]. За функціонально належністю розглянуті РОР не набули поки що значної диференціації в мові, як, скажімо, просторові РОР. Внутрішньокатегоріальні зміни та функціонально-семантична зворотність також не регулярні для часових РОР. Типовими є вияви зворотності просторової та часової семантики, актуалізація часової референції на фоні семантики способу дії / міри, ступеня, стану.

Система прислівникових часових РОР відрізняється від системи дейктичних дієслів, функціонально-граматичних вказувань і функціонально-семантичних репрезентацій. Як свідчить мовний матеріал, диференціація за ознаками швидкості / уповільненості, постійності / миттєвості, конкретизованості / узагальненості є найпоширенішою серед МО, а також відповідних понять, що, у свою чергу, підкреслює їх значущість для носіїв англійської мови.

Схарактеризована вище система ФСП часової референції віддзеркалюється подвійно через ознаку реальності / віртуальності РОР, яка, відповідно, більшою або меншою мірою виявляється в ментафактичних / артефактичних текстах [24], художньому / нехудожньому мовленні. Наведені ознаки можуть набувати ще більшої градації або іншої деталізації контекстуально найчастіше в мовленнєвому (розмовному, просторічному, соціально маркованому / професійному) вживанні, що є значною мірою джерелом специфіки ФСП часової референції в англійській мові.

Висновки. ФСП часової референції є складно упорядкованою підсистемою мовних одиниць, яка має сегментно-ярусну структуру. Модель цього ФСП є традиційною для більшості типів мовного матеріалу (ядро-периферія). Низка ТГ у складі поля деталізує та водночас класифікує репрезентації часової референції у складі поля. Розподіл МО у складі ФСП відбувається за їхніми традиційними і / або нетрадиційними семантичними ознаками, їх функціональним навантаженням, стилістичними й структурними властивостями та іншим.

Функціонально-семантична розгалуженість часових РОР свідчить про різнобічність, своєрідність і широкомасштабність аналізованого мовного матеріалу, його постійний розвиток у мові та мовленні, про повноцінність його репрезентації у ФСП досліджуваних мов окремо та в їх зіставленні, що спростовує протилежну думку Ю.Д. Апресяна про їхню однотипність і невизначеність у мові [25].

Основним типом усіх аналізованих часових РОР є дейктично-референційні прислівники; відносно поширеними є поліфункціональні прислівники; в українській і російській мовах наявні поодинокі предикативи. Статичні РОР дотепер мають у зіставлюваних мовах повноцінні парадигми динамічного векторного вказування, причому обидва напрями – прямий і зворотний – є однаково важливими для носіїв мов (що підкріплюється й асоціативно), хоча численнішими є парадигми «дотепер». В українській і російській мовах основним способом вираження цих РОР є префіксація, в англійській мові – зворотні просторово-часові форми.

Референційний (20,42 % англійських часових РОР), дейктичний (14,87 % англійських часових РОР) і референційно-дейктичний типи (22,73 % англійських РОР) є основними функціонально-семантичними типами РОР, які представлені в усіх ТГ досліджуваного ФСП. РОР дейктично-анафоричного типу представлені в кількості 0,61 %. Номінативно-референційний тип РОР майже не властивий англійській мові.

Подальші наукові студії щодо вивчення властивостей ФСП часової референції вбачаються в напрямках психолінгвістики, когнітивної лінгвістики, лінгвістичної типології, а також лінгвістики перекладу.

Література:

1. Рахимов С.С. Проблема дейксиса как категории типологической лингвистики: автореф. дисс. ... докт. филол. наук: спец. 10.02.19 «Теория языка». М., 1990. 46 с.
2. Stutterheim Cr., Carroll M., Klein W. Two Ways of Construing Complex Temporal Structures. Deictic Conceptualization of Space, Time, Person / Ed. by F. Zenr. Amsterdam – Philadelphia: J. Benjamin's Publishing Company, 2003. P. 97–134.
3. Мельникова Е.А. Метафора времени в научном гуманитарном дискурсе. Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Серія «Романо-германська філологія». 2006. № 725. С. 31–33.
4. Gutwinski W. Cohesion in literary texts. The Hague: Mouton, 1976. URL: <http://www.sil.org/linguistics/BibliographyLinguistics/Gutwinski1976.htm>
5. Булыгина Т.В., Шмелев А.Д. Языковая концептуализация мира (на материале русской грамматики). М.: Языки русской культуры, 1997. 574 с.
6. Вихованець І.Р. Прийменникова система української мови. К.: Наукова думка, 1980. 286 с.
7. Терехова Е.В. Опыт идеографического описания лексики: временные обозначения в немецком языке в сопоставлении с русским языком: методич. пособ. для студентов филол. факультетов вузов. М.: «Спутник», 2000. 56 с.
8. Гак В.Г. Типология аналитических форм глагола в славянских языках (иррадиация и конкатенация). Вопросы языкознания. 1977. № 2. С. 47–58.
9. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language: 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 499 p.
10. Hartmann R.R.K., Stork F.C. Dictionary of Language and Linguistics. L.: Applied Science, 1972. URL: <http://www.sil.org/linguistics/BibliographyLinguistics/HartmannAndStork 1972.htm>
11. Crystal G. Proforms. URL: <http://www.sci.org/linguistics/BibliographyLinguistics/Crystal 1985.htm>
12. Levinson S.C. Pragmatics. Cambridge, England: Cambridge Univ. Press, 1983. URL: www.yahoo.com/search/Levinson1983/.
13. Edinburgh Word Associations Thesaurus. URL: <http://www.eat.rl.ac.uk>
14. KJV Word Association Tool – EAT. URL: http://www.bible-exposition.org/cgi-bin/wp_tool.pl?word=EAT
15. Oxford English Dictionary. Being a corrected re-issue with an introduction, supplement and bibliography of a new English dictionary on historical principles / Ed. by: J.A.H. Murray. Vol. 1–12. Oxford: the Clarendon Press, 1970. Vol. 1. 1240 p.; Vol. 2. 1308 p.; Vol. 3. 740, 488 p.; Vol. 4. 628, 532 p.; Vol. 5. /2/, 516, 758 p.; Vol. 6. /2/, 528, 820 p.; Vol. 7. /2/, 277, 1216 p.; Vol. 8. /2/, 1217, 1676, 936 p.; Vol. 9. /2/, 586 p.; Vol. 10. /2/, 587, 1211, 396 p.; Vol. 11. /2/, 404, 565, 493 p.; Vol. 12. 1970 p.; Supplement, 1975. VIII, 542, 325 p.
16. Терехова С.І. Референція в системі орієнтаційних репрезентацій української, російської та англійської мов (поліпарадигмальне дослідження): дис. ... докт. филол. наук: спец. 10.02.17. К., 2012. 534 арк.
17. Thomson A.J., Martinet A.V. A Practical English Grammar: textbook. Oxford: Oxford Univ. Press, 1997. 383 p.
18. Wikipedia. URL: <http://en.wikipedia.org/wiki/Deixis>
19. Levinson S.C. Pragmatics. Cambridge, England: Cambridge Univ. Press, 1983. URL: <http://www.yahoo.com/search/Levinson1983/>.
20. Crystal D. A First Dictionary of Linguistics and Phonetics. Boulder, CO: Westview, 2003. URL: http://www.ethnologue.com/ll_docs/contents.asp; [SILInternational, http://www.sil.org/](http://www.sil.org/)
21. Алисова Т.Б. Очерки синтаксиса итальянского языка (семантическая и грамматическая структура простого предложения). М.: Московск. ун-т, 1971. 293 с.
22. Веденова Е.Г. Роль бесконечности в формировании концепта порядка (в контексте современного естественнонаучного знания). Логический анализ языка. Космос и хаос: сб. науч. ст. М., 2003. С. 201–209.
23. Лотман Ю.М. О двух моделях коммуникации в системе культуры. Труды по знаковым системам VI. Тарту, 1973. Вып. 308. С. 227–243.
24. Максимов С.С., Радченко Т.О. Перекладацький аналіз тексту (англійська та українська мови): навч. посібник для студентів старших курсів факультету перекладачів вищ. навч. закл. К.: Вид. центр КДЛУ, 2001. 105 с.
25. Апресян Ю.Д. Избранные труды: в 2-х т. М.: Школа «Языки русской культуры», Восточная литература, 1995. Т. 1. Лексическая семантика. Синонимические средства языка. 472 с.; Т. 2. Интегральное описание языка и системная лексикография. 767 с.

Терехова С. И. Специфика функционально-семантического поля временной референции в английском языке

Аннотация. В статье определены основные свойства функционально-семантического поля временной референции в английском языке. Исследование было проведено в рамках полипарадигмального подхода. Анализированное поле сложно структурировано. Его центр – координаты *then* (in past) – *now* – *then* (in future). Поле состоит из микрополей настоящего, будущего и прошедшего времени, которые разделены на тематические группы на основе признаков: статичности / динамичности, длительности / моментальности, завершенности / незавершенности и других. Были также охарактеризованы функционально-семантические типы временной референции в английском языке.

Ключевые слова: германистика, английский язык, полипарадигмальный подход, функционально-семантическое поле, референция, репрезентация, время.

Terekhova S. The specifics of functional-semantic field of time reference in the English language

Summary. The article deals with the investigation of the main features of words and word combinations denoting time reference in English. The research was conducted in frames of multy-paradigm approach. The language units under analyses were systematized in functional-semantic field of time reference. The field structure is characterized here as a complicated one with semi-fields and thematic groups of time reference representations in it. The central nuclear lexemes of the field are coordinates *then* (in past) – *now* – *then* (in future). To classify and place the language units under analyses in the field structure the following principles were used: statics / dynamics, continuity / moment, perfect action / non-perfect one, etc. The functional-semantic types of time reference were characterized in the present article as well.

Key words: germanistics, English language, multy-paradigm approach, functional-semantic field, reference, representation, time.